

Шафір Є.С.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
за спеціальністю 052 «Політологія»
Науковий керівник: **Куташев І.В.,** д.політ.н., доцент,
професор кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту,
Державний університет «Житомирська політехніка»

ВПЛИВ ІНСТРУМЕНТІВ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасному глобалізованому середовищі традиційна дипломатія, яка базується переважно на міждержавних контактах, уже не здатна повною мірою забезпечити захист національних інтересів. Актуальність теми визначається тим, що для України, яка протистоїть повномасштабній збройній агресії, публічна дипломатія перетворилася з додаткового інструмента іміджу на один із центральних елементів національної безпеки. Саме від здатності держави, діаспори, культурних інституцій, громадських організацій, медіа та місцевих громад ефективно доносити правдиву інформацію, мобілізувати міжнародну солідарність і протидіяти дезінформації залежить рівень зовнішньої підтримки, санкційної політики партнерів та ресурсної допомоги.

В умовах гібридних загроз, інтенсивних інформаційних операцій і конкуренції за міжнародну підтримку все більшої значущості набуває публічна дипломатія – інструмент «м'якої сили», який спрямовано на формування довіри, поширення цінностей та зміцнення репутаційної безпеки держави в інших державах [1, с. 104]. Активність української діаспори, культурних центрів, студентських асоціацій і громадських ініціатив за кордоном свідчить, що публічна дипломатія може бути ефективним інструментом не лише репутаційного зміцнення, а й політичного впливу – від участі в акціях солідарності до лобіювання санкцій та збереження історичної пам'яті.

Існує декілька підходів до розуміння поняття «публічна дипломатія». Так, за визначенням американського дипломата Г. Туча, публічна дипломатія є процесом комунікації уряду із зовнішньою громадськістю з метою досягнення порозуміння щодо ідей, цінностей та стратегічних цілей розвитку держави [4, с. 5]. Тобто, ефективне інформування іноземних аудиторій стає основою для формування дипломатичної підтримки країни. Аналогічну думку висловлює й

колишній міністр закордонних справ України Д. Кулеба, який наголошує, що публічна дипломатія проявляється передусім через відкриті формати – конференції, культурні заходи, галереї, а також вуличні простори, де формується прямий контакт із громадянами [3]. Отже, одним із ключових інструментів публічної дипломатії стають відкриті форуми та конференції, які спрямовані на побудову довіри суспільства та міжнародних партнерів до державних інституцій.

Показовим прикладом практичного використання інструментів публічної дипломатії на місцевому рівні стала Громадська асамблея, що відбулася 25–26 жовтня 2025 р. в Житомирі. Завдяки відкритому формату діалогу між громадою, експертами та представниками місцевої влади Житомир став першим великим містом України, де реалізували подібний механізм демократичної участі [2]. Це сприяло зміцненню довіри громадян до влади, підвищило їхню стійкість до дезінформації, продемонструвало спроможність суспільства до конструктивного діалогу та стало чинником формування позитивного міжнародного іміджу держави. Значення таких практик розкривається й у контексті концепції «м’якої сили», яку запропонував професор Гарвардського університету Дж. Наєм. На його думку, поширення інформації серед громадян інших країн із метою формування їхніх поглядів та поведінки сприяє захисту національних інтересів і реалізації зовнішньополітичних завдань. Відповідно, держави, які активно використовують інструменти публічної дипломатії, посилюють свій вплив у міжнародному середовищі без застосування примусу, а через привабливість і довіру [4, с. 11].

У сучасних умовах особливе місце належить цифровій дипломатії. Використання соціальних мереж, міжнародних мас-медіа та глобальних платформ дозволило Україні поширювати правдиву інформацію про війну більш оперативно та формувати широку міжнародну коаліцію підтримки. Це стало можливим тому, що держава активно взаємодіє з фактчекінговими ініціативами (наприклад, VoxCheck, East StratCom Task Force), що забезпечують швидке спростування ворожих інформаційних атак. Водночас ефективність таких платформ залежить від рівня медіаграмотності населення.

У період сучасних збройних конфліктів публічна дипломатія виконує як короткострокові, так і довгострокові функції. Короткострокові (оперативні

повідомлення через ЗМІ та соціальні мережі) дозволяють мобілізувати міжнародну підтримку та протидіяти дезінформації з мінімальними ресурсними витратами, довгострокові (культурні центри за кордоном, освітні програми, гуманітарні ініціативи) – формують стійкий позитивний імідж держави та закладають основу для репутаційної безпеки. Саме тому, у кризових умовах вони демонструють підтримку міжнародних партнерів і сприяють стабілізації національної безпеки загалом [7, с. 33].

Також одним з інструментом публічної дипломатії є українська діаспора, яка з 2022 р. тільки збільшилась. Відбулися масові акції солідарності з Україною (від Північної Америки до Європи, Азії та Австралії). 26 лютого 2022 р. влада Квебеку зобов'язала SAQ припинити продаж російської алкогольної продукції, а ще кілька міст заборонили товари з РФ на своїх територіях. Канадський уряд посилив санкції – від заборони заходу російських суден до обмежень проти ключових осіб «Газпрому» та «Роснафти». У Південній Америці активними були українські громади Бразилії й Аргентини. У країнах, які мають власний досвід конфліктів із росією, зокрема Польщі, Грузії, Литви, Естонії, Чехії, до українців приєднувалися численні місцеві мешканці. У ЄС значні демонстрації пройшли у Франції, Португалії, Нідерландах, Італії та Великій Британії, а також у Японії й Південній Кореї [5, с. 92]. Дієвими є суботні школи – дві діють у Парижі та одна в Німечці, а Українська школа мистецтв при Посольстві з 2005 р. працює за програмами Української міжнародної школи [6, с. 153]. Активна громадська позиція українських студентів у Франції, яка переросла в заснування франко-української асоціації навчання культури та солідарності, реалізує численні культурні та історичні ініціативи, зокрема долучилася до підписання хартії про побратимство між Мецом і Чернівцями. За більш ніж двадцять років діяльності асоціація провела понад сотню подій, які посилили український імідж на міжнародній арені: ініціювала виставки про Голодомор, тематичні вечори та літературні зустрічі, майстер-класи, кінопокази і студентські акції, а також вшанування пам'яті українських воїнів, які загинули у концтаборі Бан-Сен-Жан [6, с. 154].

Отже, публічна дипломатія здатна впливати як на міжнародну аудиторію, так і на внутрішню стійкість суспільства. Вона є елементом національної

безпеки, засобом формування позитивного іміджу держави, формує довіру, забезпечує підтримку партнерів та протидіє інформаційним загрозам.

Список використаних джерел

1. Войтюк О. Дипломатія та консульська служба. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 146 с.
2. Діалог, громадська участь та рішення: як у Житомирі працює громадська асамблея. *BRIDGE*. 2025. URL: <https://surli.li/temssf>
3. Європейська правда. Публічна дипломатія – нова зброя України в умовах гібридної війни. *Європейська правда*. 2015. URL: <https://surli.cc/ntenzj>
4. Матяш І. Публічна дипломатія: навч. посіб. Київ-Острог: Горобець, 2021. 224 с. URL: <https://surli.cc/ajnwwu>
5. Токарська А. Можливості впливу української діаспори на громадську думку під час війни. *Scientific journal of the national pedagogical dragomanov university. series 22. political sciences and teaching methodology of socio-political disciplines*. 2024. Т. 22. № 35. С. 90–96. URL: <https://surli.cc/wjybsh>
6. Ясінська А. Українська діаспора в Польщі та Франції: роль у формуванні іміджу України. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова*. 2025. № 37. С. 145–155. URL: <https://surli.cc/ynpznu>
7. Konovalova M. From soft power to reputational security: features of public diplomacy in conflict. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. International relations*. 2025. №. 1 (60). с. 29–35. URL: <https://surli.cc/bkzhtg>